

BUIGEN OM RECHT TE DOEN

A large flock of birds is flying across a clear blue sky, scattered across the upper and middle portions of the image. The birds are silhouetted against the light blue background.

MICHA ZONDAG
KERKDIENTST

Micha Nederland →
10 JAAR

BUIGEN OM RECHT TE DOEN

Micha 6:8

Thema

In het thema leggen we het accent op het laatste deel van Micha 6: 8: 'nederig wandelen met uw God'. De afhankelijkheid van en het vertrouwen in de Heer in Psalm 121 sluiten hier bij aan. Voor onze themakeuze zijn twee redenen:

1. Het wandelen met God is de voedingsbron, de basis en het doel van al ons handelen, ook als het gaat om recht doen en trouw liefhebben. Het één gaat niet zonder het ander. Vertrouwelijke omgang met God leidt tot omzien naar Zijn wereld, in het doen van het goede ontmoeten wij God.
2. Dit accent op het nederig wandelen met God zet onze aandacht voor sociale en ecologische gerechtigheid in het juiste perspectief. Het Koninkrijk van God is niet maakbaar, laat zich niet afdwingen. Wanneer we al resultaten behalen, is dat te danken aan de Heer: ons past bescheidenheid.

Tekst

Vanwege het tienjarig bestaan van Micha Nederland kiezen we (opnieuw) voor Micha 6: 8: Hij heeft u, mens, bekendgemaakt wat goed is en wat de HEERE van u vraagt: niets anders dan recht te doen, goedertierenheid lief te hebben en ootmoedig te wandelen met uw God.
(HSV)

Om optimaal aan te sluiten bij kerken die het oecumenisch leesrooster volgen, kiezen we als tekst

voor de tweede lezing Psalm 121:

een pelgrimslied. Ik sla mijn ogen op naar de bergen, vanwaar mijn hulp komen zal. Mijn hulp is van de HEERE, Die hemel en aarde gemaakt heeft. Hij zal uw voet niet laten wankelen, uw Bewaarder zal niet sluimeren. Zie, de Bewaarder van Israël zal niet sluimeren of slapen. De HEERE is uw Bewaarder, de HEERE is uw schaduw aan uw rechterhand. De zon zal u overdag niet steken, de maan niet in de nacht. De HEERE zal u bewaren voor alle kwaad, uw ziel zal Hij bewaren. De HEERE zal u uitgaan en uw ingaan bewaren, van nu aan tot in eeuwigheid.

'Buigen om recht te doen'

Nederig wandelen met God en het betrachten van recht en liefhebben van trouw gaan samen op. Terwijl we recht doen, mogen we ons buigen voor de Heer. En als we buigen voor Hem, geeft Hij ons liefde voor het goede en richt Hij ons op recht te doen. Daarom: 'Buigen om recht te doen' - Micha 6: 8.

lt.-kolonel dr. Ine Voorham, ambassadeur van Micha Nederland en voormalig directeur Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg.

Micha 6: 8 en Psalm 121

Psalm 121

Een bemoedigingslied voor onderweg. Er is altijd een medereiziger: God zelf gaat met je mee op je levenspad. In voor- en tegenspoed. Wanneer de 'ondergrond' stevig is én ook als er grote en kleine stenen zijn waar je je voet aan kunt stoten. Of erger nog waardoor je onderuit kunt gaan. God is er altijd. Als je je in de ruimte geplaatst voelt én als je je in een hoek gedrukt voelt. Wanneer je met je handen in het haar zit, omdat je niet weet wat je moet doen én als je de handen uit te mouwen steekt om onrecht, armoede, nood te lijf te gaan. Dreigende bergen met onverwachtse gevaren, stekende zon overdag of angst voor de gevaarlijke, vermeende krachten van de maan 's nachts, zijn uiteindelijk niet bepalend, want God is aan je zijde.

Micha 6:8

Het hoofdstuk begint met het rechtsgeding dat God met Zijn volk voert. De toon van God klinkt verwijtend. Het volk reageert met het bieden van materiele gaven, die zelfs zo ver reiken dat het opofferen van de eerstgeborene wordt geboden. De teksten daarna hebben betrekking op de vraag wat de juiste manier is om God te dienen: het gaat over de godsdienst. Bekendheid met de wet is uitgangspunt. Dat God de term 'mens' gebruikt, duidt op de plaats die God de mens heeft gegeven in Zijn schepping. Nietig ten opzichte van Zijn grootheid, maar belangrijk in het beheren van de aarde. God heeft vanaf het begin de 'mens' een taak en opdracht gegeven zorg te dragen voor Zijn schepping.

Geduid wordt wat 'goed' is, wat heilzaam is, wat een positief effect heeft op het welzijn van de mens. De Israëlieten lieten zich daarbij vooral leiden door de bij hen geldende cultuur. Micha wijst hen en ons erop dat God iets anders van de mens verwacht. Recht doen is leven naar Gods norm. Zodat de effecten van het naleven van Gods regels merkbaar en voelbaar zijn in onze leefwereld en in de gehele wereld. God liefhebben en je naaste als jezelf krijgt dan gestalte in een niet aflatende betrokkenheid bij Gods schepping en Gods schepsels. Door vasthoudend vol te houden met God als inspiratiebron. Tot zegen voor je eigen (geloofs)leven, maar ook zegenrijk voor de ander. Vanuit een houding van afhankelijkheid naar God. Ootmoedig, bescheiden, maar daarmee zeker niet voorzichtig of afhoudend.

De God uit Psalm 121 die onder alle omstandigheden met ons is en de God die de mens opdraagt in ootmoed Gods weg te gaan, daagt de gelovige uit op te staan, zijn stem te verheven, de handen uit de mouwen te steken om onrecht, misbruik te lijf te gaan. Nederig wandelend, de weg van God gaan. Dat is wijs wandelen en voor naasten zorg willen dragen om samen rentmeesters van Zijn schepping te zijn.

Inleiding

Bent u een wandelaar of een loper? Er is duidelijk verschil tussen wandelen en lopen. Als je wandelt ben je onderweg, kijk je om je heen, heb je oog voor wat je onderweg allemaal tegenkomt. Je staat zo nu en dan even stil. Soms ga je ook even van de weg af om aandacht te geven aan iets dat opvallend, bijzonder is. Een loper legt een traject af. Hij gaat van A naar B. De eindbestemming is het doel. Daar is alles op gericht. De loper laat zich niet afleiden door wat hij onderweg tegen komt. De wandelaar en de loper kunnen dezelfde eindbestemming voor ogen hebben, echter de wijze waarop ze er komen verschilt. Wat de loper en wandelaar onderweg opmerken, verschilt ook.

Inhoud

Het begrip 'gerechtigheid' komt veelvuldig in de Bijbel voor, zowel in Oude Testament als in het Nieuwe Testament. In Genesis 6: 9 wordt van Noach gezegd dat hij een rechtvaardige en onberispelijke man was, die wandelde met God. In de Bijbel in Gewone Taal wordt Noach omschreven als 'anders dan de mensen om hem heen. Hij was eerlijk en goed. Hij leefde als een vriend van God'.

Profeet Micha bepaalt de mens opnieuw bij gerechtigheid, in samenhang met het werkwoord 'doen'. Uitgewerkt in een drieslag: 'goed zijn', 'goed doen' en 'goed maken'. Micha geeft in hoofdstuk 6 zijn visie op gerechtigheid: op recht doen. De context waarbinnen Micha profeteert verhaalt over Gods vertwijfeling over de houding van het volk en reactie van de mens daarop. Een puur menselijke reactie, materiele genoegdoening. Die bereidheid gaat zo ver tot het (op) offeren van het oudste kind, de eerstgeborene. God wijst deze houding en deze oplossing van de mens af. Bepaalt de mens bij zijn eigen geweten met de woorden 'Mens, je weet wat verkeerd is'. De mens is van nature niet 'goed'. Door zijn eigengereidheid heeft de mens zijn goede uitgangspositie in Gods schepping verspeeld. God heeft in Zijn heilsplan beschikt dat het zondig zijn van de mens te niet gedaan zal worden door het offer van Jezus Christus. Dat is Gods gerechtigheid. Hij maakt het mogelijk dat de mens 'goed' kan zijn in Gods ogen. Deze rechtvaardiging van Godswege geeft leven, leven met perspectief. God bepaalt de mens bij zijn kennis wat God van zijn schepsel, de mens verwacht. Hij doet dat met de woorden 'je weet wat goed is' en je weet wat God van je wil. Compact samengevat gaat het om de drie begrippen uit Micha 6: 8: 'recht doen', 'trouw betrachten' en 'nederig de weg van de Heer gaan'. 'Goed doen' door de werking van Gods Geest.

Recht doen is je aan je woord houden. Dat wat we God beloven ook nakomen. Niet eenmalig, niet alleen op zondag, maar het aannemen als levensstijl. Dat is Gods richtlijnen, levensregels als richtingaanwijzers hanteren in het leven van alle dag. Terwijl we weten dat we onvolkomen en onvolmaakt zijn, mogen we geloven dat door Gods genade en de leiding van Zijn Geest wij in staat worden gesteld recht te doen en rechtvaardig te handelen.

Micha spreekt na recht doen over trouw betrachten. Vanuit de verbondenheid met God in wederkerigheid. Van de kant van de mens vraagt God ook om verbondenheid aan Hem en aan Zijn zaak. God is aan ons gehecht en heeft zich door middel van Zijn Zoon Jezus Christus aan ons gehecht, verbonden. Wij zijn door Zijn grenzeloze liefde aan Hem geklonken. God is trouw en standvastig. God vraagt van de mens ook trouw en standvastigheid te betrachten. Betrachten klinkt plechtig. Een ouderwets woord wordt modern, passend in het dagelijks doen en naleven van wat de mens aan God belooft. Kortom: je ernaar gedragen in woord en daad. Merkbaar en voelbaar voor de wereld om je heen. Niet alleen aan jezelf denken, maar dichtbij God leven en oog en aandacht hebben voor de nood van de ander en van de wereld. Micha geeft ook zijn visie op hoe we getrouwheid moeten betrachten. Niet poenerig, op de borst slaand, maar nederig, bescheiden. Bewust het pad gaan dat God ons wijst. God dienend en mensen dienend. God dienen betekent respect hebben voor Zijn grootheid en goedheid. Ons onderwerpen aan en buigen voor Zijn macht. Tegelijkertijd uit die aanbidding kracht ontleen om te doen wat God van ons vraagt. De stijl van Gods Zoon, Jezus na te leven. Te willen zijn als Jezus.

Vanuit de relatie met God en onze nederige positie ten opzichte van de machtige God komt het zijn en het doen samen. Hecht verbonden in de relatie die God met ons is aangegaan uit wederliefde onze taak in de wereld op ons nemen. Een bijdrage te leveren aan een betere wereld, waar zorg is voor Gods natuur, waar duurzaamheid wordt nagestreefd, waar ieder mens tot zijn recht kan komen. Dan leiden 'goed zijn' en 'goed doen' tot 'goed maken'.

Toepassing

Wat betekent wandelen met God voor ons? We mogen wandelen met God, zoals Noach het ons voor doet. Onderweg zijn met God vanuit de zekerheid uit Psalm 121 dat Hij onder alle omstandigheden met ons is. Het leven leven in afstemming met Gods plan voor ons leven en Zijn plan met de wereld. Geleid en geïnspireerd door Zijn Geest dag aan dag ontdekken wat God met je voor heeft en wat Hij van je verwacht. Dat is delen met anderen uit de overvloed die Hij aan ons heeft gegeven. Dat is 'goed doen' en 'goed maken'. 'Goed maken' kun je op twee manieren uitleggen. Verkeerde zaken, bedreven kwaad door andere daden ongedaan maken. Een gebrek of tekortkoming compenseren of repareren. 'Goed maken' is ook het vaststellen van onze gemoedstoestand. Je lekker voelen, goed in je vel zitten.

De cirkel 'goed zijn', 'goed doen' en 'goed maken' is daarmee rond. 'Goed zijn' is streven naar een geheiligd leven, 'goed doen' is getuigen van deel hebben aan het heil dat is in Jezus Christus en anderen deelgenoot maken van die rijkdom door het te laten zien, door er over te spreken, door er naar te handelen. 'Goed maken' ontstaat door ieder het zijne te geven en te gunnen. Te laten delen in de overvloed waarmee God ons zegent. Mee te werken aan een eerlijke verdeling in de wereld, ver weg en dichtbij. Met het effect dat wie goed doet, misschien niet altijd 'goed' ontmoet, maar wel recht nastreeft. Daarmee de uitgangspunten van het Koninkrijk in tastbare en herkenbare daden vertaalt. Degene die zo leeft, zo handelt zal het 'goed maken'. Daar zal het wel mee gaan.

Dr. Kees (C.) van Dusseldorp (1968) is predikant in de Kandelaarkerk te Schildwolde (GKv) en docent homiletiek aan de Theologische Universiteit Kampen.

Micha 6: 8 en Psalm 121

Achtergrond

Micha leefde in een hectische tijd. Politiek was er veel in beweging: zowel het tienstammenrijk (Samaria) als het tweestammenrijk (Jeruzalem) hadden te maken met de twee grootmachten Assyrië en Egypte. De val van Samaria bracht veel vluchtelingen naar Jeruzalem. Door een wonder van God blijft Juda's hoofdstad nog gespaard (2 Kon.18-19; Jes.36-37).

Politiek gezien luistert koning Hizkia niet naar de profeten uit zijn tijd. Wat betreft de dienst aan de HEER geeft hij echter wel gehoor. Met name de prediking van Jesaja en Micha heeft veel invloed (Jer.26: 19). Onder Hizkia vindt een reformatie plaats van de eredienst: afgoderij werd teruggedrongen en de koning 'stelde zijn vertrouwen in de HEER, de God van Israël' zoals geen koning van Juda ooit heeft gedaan (2 Kon.18: 5).

Behalve op het politieke en godsdienstige terrein, is er ook op het maatschappelijke terrein veel scheefgegroeid. De betrekkelijke welvaart is vooral terecht gekomen bij de elite: de militaire, religieuze en civiele bovenlaag. Als man van het platteland protesteert Micha tegen de uitbuiting van het gewone volk door zelfverrijking, corruptie, machtsmisbruik en discriminatie. Hij maakt hiermee veel indruk bij de bevolking.

Micha 6: 1-8

Micha 6 lijkt in een iets andere tijd geschreven dan de eerste vijf hoofdstukken: na de val van Samaria (6: 16). Dat hoeft niet meteen tot de conclusie te leiden dat hier sprake is van een andere Micha (zoals Van der Woude in POT stelt). Qua vorm herinnert het begin van hoofdstuk 6 aan het begin van hoofdstuk 1: er wordt een beeld opgeroepen van een rechtszaak die God voert tegen zijn volk. De achtergrond van het geding is niet heel duidelijk. De centrale vraag luidt: 'Mijn volk, wat heb ik je misdaan'? Hierin klinkt Gods pijn en gekwetstheid door. Het gedrag van Israël wordt door God gezien als verbondsbreuk.

In vs. 3-5 verwijst de HEER naar zijn inzet bij de kardinale momenten uit de geschiedenis: uittocht, woestijntocht en intocht, met als afsluitende vraag of men Gods bevrijdende gerechtigheid, Zijn verbondsrecht niet meer erkent.

De reactie van het volk in vs. 6-7 is merkwaardig. Het volk vraagt zich af hoeveel offers ze moet brengen om het contact met God te repareren. De suggesties zijn zo bizar (zelfs het offeren van een kind wordt genoemd), dat dit gelezen kan worden als een cynische spiegel die Micha het volk voorhoudt. Wie zo reageert, doet net of God net zo corrupt is als hij: 'God zal Zijn boosheid vast wel laten varen voor een groot geschenk. Als ik wat extra goeds doe, zal Hij toch wel vergeven wat ik aan kwaad heb gedaan.' Een herkenbare, menselijke valkuil!

In vs. 8 is het kader van het rechtsgeding helemaal losgelaten. Er volgt geen oordeel of conclusie, maar een profetisch appèl. In contrast tot de suggesties om God gunstig te stemmen, zegt de profeet: 'Mens, kom op, je weet toch wat de HEER van je wil? Doe recht, wees trouw en wandel nederig met God'.

Richtlijn voor het leven

Deze bondige richtlijn voor het leven komt in verschillende variaties voor in de Bijbel: zie Deut. 10: 12-13; Jes. 1: 10-17, Amos 5: 21-24. Maar ook in het Nieuwe Testament: Mat. 23: 23, Jak. 1: 27. In al die gevallen is duidelijk, dat het geloof in de praktijk wordt geleefd. Voor de HEER blijkt in de omgang met andere mensen (met name zwakken) hoe diep het zit met de eerbied voor Hem.

Doe recht: vanuit een groeiend besef van Gods recht op jou en op alles en iedereen, ga je

je ervoor inzetten dat een ander recht gedaan wordt. Dat betekent opkomen voor zwakken, onrecht aan de kaak stellen, luisteren naar mensen die verbitterd zijn, zorgen voor zieken en respect opbrengen voor andere meningen en culturen. Niet uit een activistische mentaliteit, maar omdat een mens alleen mens wordt in Gods recht.

Wees trouw: 'trouw' is ook te vertalen als 'duurzame vriendschap, sterke loyaliteit, hechte verbondenheid'. Blijf verbonden met mensen, ga met een ander mee. Een echte vriend blijft als een ander zwak is, blijft zelfs als een ander een fout maakt. Vriendschap kan tegen een stootje. Trouw is vol genade en kracht, omdat je loyaal blijft, zelfs als een ander niet meer aanspreekbaar is of je zelfs verlaat. Trouw begint dichtbij: de blijvende genegenheid voor je partner, je ouders/kinderen, je collega's. Dat maakt het direct ook spannend en concreet: hoe trouw ben ik? Deze beide aanwijzingen hebben alles te maken met wie God is. Gods rechtvaardigheid en trouw vormen een refrein in de geschiedenis. Je leeft er zelf van. Je weerspiegelt God, als je op Hem gericht bent.

Nederig wandelen met God

De exacte betekenis van deze woorden is niet duidelijk. Maar wat in ieder geval meespeelt is a. een persoonlijke en intieme omgang met de HEER en b. het gaan van de weg die God wijst. Dit vraagt een actieve inzet, waarbij de mens zijn plaats kent ten opzichte van God en zoekt naar de leiding van God. Biddend, afhankelijk, vertrouwend en met eerbied: het hart van het dagelijks leven klopt in de verbondenheid met de HEER.

Voor de vertaling 'nederig' of 'oetmoedig' zijn goede aanwijzingen. Het spoort ook met ander onderwijs uit de Bijbel over de verhouding tussen God en mensen. Te denken is aan Mat. 5: 3: Gelukkig wie nederig van hart zijn. Enerzijds klinkt hierin het besef van genade door: wij zijn als bedelaars afhankelijk van Gods gunst. Anderzijds klinkt hierin het besef van zwakheid door: als de Heer ons niet leidt, komt het niet goed.

Verwar nederigheid niet met passiviteit! Het programma van nederigheid, zoals in de zaligsprekingen van de Bergrede, is een revolutionair programma. Nederigheid verandert de wereld! Denk ook aan de manier waarop Jezus de overwinning heeft behaald: door gehoorzaamheid en zachtmoedigheid in het lijden heeft hij de boze onttoont.

Aan het nederig wandelen met God geeft Ps. 121 een mooie invulling: Een mens is hulpzoekend, maar ook onderweg naar de ontmoeting met de Heer. Onder de beveiliging van God (denk aan Christus!) kan je met vertrouwen de wereld ingaan en ook weer thuiskomen.

Aanwijzingen voor de preek

Laurentius was diaken in Rome rond 300 na Christus. Hij beheerde het armoedefonds van de kerk. De keizer vermoedde dat de kerk veel vermogen had en pakte Laurentius op. Hij gaf hem drie dagen de tijd om de rijkdommen van de kerk te verzamelen en naar het paleis te brengen. Laurentius deelde in die dagen alles uit aan mensen in nood – zoals hij gewoon was. Op de derde dag verzamelde hij de blinden, kreupelen, armen en daklozen van de stad en ging ermee naar het paleis. 'Kijk majesteit, deze mensen vormen de rijkdom van de kerk. Zolang er zulke mensen in de stad leven, heeft de kerk geen goud of zilver.' Het verhaal gaat, dat de keizer dit niet kon waarderen en dat Laurentius levend werd geroosterd.

Het zijn grote en complexe thema's die door Micha Nederland aan de orde worden gesteld. Als mens voel je je daar machteloos bij: Wat kan ik hier in m'n eentje aan doen? Wat kunnen we er samen in veranderen? Tegelijk vreet het ook aan je, omdat je in het spoor van de HEER zoekt naar gerechtigheid en trouw.

De aanwijzing van Micha betekent dat je in eerste instantie geen grote broek aantrekt, maar je concentreert op je eigen vierkante centimeters: zorg dat je in je eigen leefwereld recht doet en trouw bent. Het is niet moeilijk om grote woorden te spreken over wat anderen (politici? bedrijfsleven?) fout doen. Maar met woorden kom je er niet, als je persoonlijke levensstijl niet

gaat lijken op die van Jezus Christus. Daarvoor is steeds weer bekering nodig tot Hem, die Gods gerechtigheid en Gods trouw aan ons heeft bewezen. We hebben er de handen vol aan om zo als christen in het leven te staan.

In het ogenschijnlijk kleine en nuchtere van Micha 6: 8 ligt een enorme kracht. En met name de derde aanwijzing (nederig Gods weg gaan) vormt de sleutel waarin een mens dit leren kan. Ook voor grote problemen begint de oplossing in de persoonlijke vrede met God en de afstemming op zijn liefde en wijsheid. Wie zich door Zijn Geest laat vervullen, ontvangt vrijmoedigheid en kracht en leert rechtvaardigheid en trouw. Daarmee verandert de wereld weer iets meer in het Koninkrijk van God.

Ds. Machiel Oppenhuizen is predikant van de Chr. Geref. Kerk te Apeldoorn – Zuid.

Psalm 121

Voor 16 oktober staat op het oecumenisch leesrooster Psalm 121 genoteerd. Die psalm past heel goed bij de laatste regel van Micha 6 : 8 'en ootmoedig te wandelen met uw God' (HSV) of 'en nederig de weg te gaan van je God' (NBV). Want het gaat hier over dat God bewaart en daarin is Hij uniek, want – wat houdt dat eigenlijk in, die bewaring door de HERE?

Situatie

Psalm 121 behoort tot de 'liederen van de opgang', Psalm 120 – 134, de liederen die waarschijnlijk gezongen werden tijdens de pelgrimsreis naar Jeruzalem voor de viering van de drie grote feesten aldaar. Deze opvatting is niet helemaal zeker, maar door zo'n achtergrond aan te nemen kunnen deze psalmen wel heel goed aansluiten op de actuele situatie van christenen nu. Zo heeft Eugene H. Peterson een boekje over deze psalmen geschreven met als titel 'Een zaak van lange adem, discipelschap in een snelle maatschappij.' Waarschijnlijk is Psalm 121 dan een lied dat past bij het vertrek uit de tempel weer naar huis – vanuit het feest rondom de HERE God weer in het alledaagse leven.

Korte uitleg

1. De HSV geeft de tweede regel stellend weer 'vanwaar mijn hulp komen zal'. Veel andere vertalingen, onder andere die van 1951, de NBV en de Naardense Bijbel, geven de versregel als een vraag weer en daar kies ik ook voor. Ze lijkt mij het meest logisch, want de gelovige Israëliet zal zijn hulp niet van de bergen verwachten, hoogstens kan dat in het enkelvoud waarbij dan gedacht wordt aan de berg Sion waar de HERE woont. De pelgrim overweegt bij zichzelf. Maar hoe die vraag dan in te vullen? Er zijn twee opvattingen: a. de dichter staat klaar om vanuit Jeruzalem naar huis te gaan en de bergen staan dan symbolisch voor de moeilijkheden onderweg, de dichter ziet tegen de terugweg op; b. de dichter denkt bij de bergen aan de hoogten waar de afgoden op velerlei wijze gediend worden – verwacht hij zijn hulp van de goden, de nietsen? In het vervolg van de uitleg hou ik deze opvatting aan, zie ook Jer. 3: 23.
2. De pelgrim belijdt: mijn hulp komt van de HERE, JHWH, de God van het verbond (zie ook de verzen 5, 7 en 8), de God die de Schepper is van de hemel en de aarde; ze is Zijn goede schepping, Hij staat boven haar (zie vers 6) en onderhoudt haar ook. En de schepping geeft ook Zijn macht weer.
- 3-4. Vanaf vers 3 wisselt, tot en met vers 8, de persoonsvorm. Ik kies er voor dat de dichter hier in antwoord op zijn belijdenis toegesproken wordt en dat kan dan door de priester gedaan worden of door de in de tempel aanwezige gemeente. Ik kies voor de eerste. Vers 3-4 geven een eerste inkleuring van de hulp van de HERE: het is vooral dat Hij bewaart, waakt. En dat is zó eigen aan de HERE dat het tot zijn wezen behoort: Hij is een wachter, bewaarder. Daarin onderscheidt Hij zich van bijvoorbeeld Baäl, zie 1 Kon. 18: 27, die als afgod op de mensen lijkt en aangezien mensen slaap nodig hebben... Maar de HERE sluimert zelfs niet, Hij waakt en bewaart dag in dag uit. En de pelgrim wordt toegezegd dat hij door de bewaring van de HERE veilig kan gaan.
- 5-6. In vers 5 en 6 zien we een tweede inkleuring van het waken / bewaren: de HERE geeft 'schaduw aan de rechterhand' van de dichter. De rechterzijde is de kant van kracht

en geluk, als 'hand' wordt gebruikt ziet dat ook op het doen en laten van de dichter, en réchterhand wil dan zeggen dat hij de goede dingen doet en de kwade nalaat. De zon kan met zijn verzengende hitte de mens amechtig maken, je kunt een zonnesteek oplopen, en in die tijd meende men ook dat de maan schadelijk kon zijn. Tegelijk kan dit vers ook een uitvloeisel zijn van de belijdenis in vers 2: velen uit de omgeving van Israël en misschien ook wel binnen Israël zien zon en maan als goden, maar de HERE beschermt tegen die goden, Genesis 1 zegt dat zon en maan slechts de lampen aan het hemelgewelf zijn.

7-8. Deze verzen zijn zoveel als een samenvatting van de hele psalm: de HERE behoedt voor alle kwaad, Hij bewaart zelfs ons leven én beschermt waar je ook gaat, en dat maar niet even, maar tot in eeuwigheid. Bij deze God is een mens eeuwig veilig.

Bewaren

Een spannende vraag, en waarschijnlijk dat de aanwezigen daar vanwege eigen ervaringen ook wel mee bezig zijn, is de vraag wat 'bewaren' nu eigenlijk inhoudt. Bedoelt deze psalm te zeggen dat de gelovige die zich aan de HERE toevertrouwt niets zal overkomen? En als je wel narigheid overkomt dat de HERE dan niet heeft bewaard? Nee. Ook wie gelooft dat God zorgt, heeft te maken met het lijden van de tegenwoordige tijd ten gevolge van de zonde die de wereld is binnengekomen (ook christenen lijden onder de klimaatverandering en de onrechtvaardige verdeling van Gods goederen die uitkomt in de kloof tussen arm en rijk) en bovendien – wie Christus volgt, deelt in zijn lijden, zie voor beide aspecten alleen al Rom. 8. Bewaren betekent niet dat het je dus voor de wind gaat. Is het misschien dichterlijke overdrijving? Evenmin. Maar wat betekent het dan wel?

Ik kom daarvoor terug op vers 8 en dan met name de woorden 'gaan en komen' (NBV) en 'uitgaan en ingaan' (HSV). Wanneer hier de priester spreekt, is het heel zinvol het gaan en komen ook vanuit zijn gezichtspunt te zien, dat wil zeggen: niet alleen een gaan vanuit de tempel en een weer komen op de plaats van bestemming van de pelgrim, maar een gaan vanuit de tempel en bij een volgende feest ook weer komen naar de tempel. Want ook al is het een gebod, het is niet vanzelfsprekend om minstens eenmaal per jaar op te gaan naar Jeruzalem om daar samen met de andere gelovigen de daden des HEREN te gedenken. Het is, bijvoorbeeld voor een gezin, een hele organisatie om jaarlijks deze reis, en zeker meerdere keren, te ondernemen. Bovendien kan het leven van alledag met zijn vreugden en zijn moeiten ons zo in beslag nemen dat het aanbidden van de HERE in Jeruzalem gewoon niet meer zo trékt, je hebt wel andere dingen aan je hoofd, vgl. Matt. 13: 22. Nu, dan wil 'bewaren' zeggen dat de HERE er zelf voor zorgt dat de pelgrim óók de volgende keer in Jeruzalem, in de tempel komt, verlangt naar het vieren van de grote daden van de HERE en naar het aanschouwen van zijn 'lieflijkheid', zie Psalm 27: 4 (HSV), die zichtbaar wordt in de tempel als zodanig en in al de voorwerpen die elk hun eigen betekenis hebben.

Hier ligt voor mij ook de link tussen de laatste regel van Micha 6: 8 en deze psalm – zullen we 'ootmoedig wandelen met de HERE' (HSV), 'nederig de weg gaan van je God' (NBV), als bron voor het doen van recht en het liefhebben van de goedertierenheid, dan zijn we daarvoor aangewezen op de trouw van de HERE, dat Hij Zelf tot geloof brengt, ons in het geloof houdt en het verlangen naar Hem in ons levend houdt en aanwakkert. Het is de HERE (verbondsnaam!) Zelf die een relatie met Zijn volk en de individuele gelovige aangaat, bevestigd door de doop, Hij is het ook die ervoor zorgt dat wij zijn zoeken beantwoorden en ervoor waakt dat de relatie met Hem een tanend bestaan gaat leiden, maar integendeel, ons steeds meer aan Hem gaan hechten. Hij waakt ervoor dat we onze hulp verwachten van de bergen, dat wil zeggen vertrouwen op de economie, de regeringsleiders, de veiligheidsdiensten, het geld, de macht, de techniek, hoe belangrijk zij als hùlpmiddelen soms ook zijn.

Preekschets Machiel Oppen

Hóe bewaart de HERE? Door zijn Woord en Geest, die beiden heenleiden naar Zijn Zoon Jezus Christus. Hij is de vervulling van de tempel. Gelovend in Hem leren we de HERE kennen als de hemelse Vader die voor Zijn kinderen zorgt en hen niet verloren laat gaan. De teleurstellingen en tegenslagen in ons leven kunnen voor Hem, zonder dat Hij ze bedenkt of zomaar toebedeelt (!), ook een middel zijn om ons (weer) nauwer te verbinden aan Hem. En onderschat niet het belang van de gemeente; háár geloof kan de enkele gelovige bemoedigen, zie Ps. 122: 1. Hoe belangrijk zijn de zondagse samenkomsten en de ontmoetingen van medegelovigen rondom een open bijbel! De hemelse Vader bewaart op velerlei wijze zijn kinderen bij de vertrouwelijke omgang, Ps. 25: 14.

Dat klinkt misschien innig en dat ís het ook. Tegelijk maakt deze psalm ons er ook opmerkzaam op dat dit niet betekent dat je je dus terugtrekt uit de wereld. De psalm wil ons bemoedigen om te volharden in het liefhebben van de naaste als onszelf. Want – de dichter belijdt de HERE als Schepper van hemel en aarde, vers 2; vertrouwelijk omgaan met de HERE wil ons ook doen beseffen dat we leven in Góds huis, dat Hij ons Zijn schepping, ons mensen aan elkaar, toevertrouwt. En Hij is ook onze schaduw aan onze rechterhand – Hij zet Zich ervoor in dat we het goede kunnen en willen doen, want zoals Hij deze schepping niet opgeeft, zo hoeven wij dat ook niet te doen. Als Hij volhoudt, dan Zijn gemeente ook!

Liederen

Psalmen

(zie voor een andere berijming eventueel ook www.denieuwepsalmberijming.nl)

- Recht/onrecht: 9,2; 15,1.4; 24,3; 72,1; 85,3; 94,7.10; 96,5.7; 98,1; 99,2.3; 112,2.3; 119,39.40.46; 122,2; 146,4
- Buigen: 8,2; 99,1; 119,46
- Nederig/ootmoedig: 25,4; 84,5; 138,3; 147,4
- Weg: 18,5.6.9; 25,2.4.5; 27,6; 84,3; 95,2; 119,14.38

Psalmen voor Nu

- Psalm 8 'De handtekening van de Heer'
- Psalm 26 'Doe mij recht'
- Psalm 84: 'Wat hou ik van uw huis'
- Psalm 112 'De man die alles kan'
- Psalm 121 'Waar komt mijn hulp vandaan?'

Liedboek voor de kerken

- Gezang 7,4; 9,4.5.7; 20,4; 21,3.5.6; 70,1.5.6; 77,2; 230,1.4; 280,2; 285,1; 286,1.5; 305; 326; 350; 463; 473; 481; 482

Liedboek (Zingen en bidden in huis en kerk)

- Lied 152; 157a; 838; 913; 978; 990; 991; 992; 994; 995; 996; 997; 1000; 1005; 1008; 1009; 1010; 1012; 1016

Zingende Gezegend

- Lied 188; 218; 267; 306

Opwekking Kids

- Lied 11 'Gewoon maar een knecht'
- Lied 22 'Ik volg de Heer'
- Lied 36 'Is er iets wat ik kan doen?'
- Lied 40 'Je hoeft niet bang te zijn'
- Lied 104 'Buig voor de Heer'
- Lied 128 'Zoek eerst het koninkrijk van God'
- Lied 141 'Hij is mijn Maker'
- Lied 153 'Psalm 25'
- Lied 160 'Geven om een ander'
- Lied 182 'U bent de Heer die ik dien'

Evangelische Liedbundel

- Lied 32 'Ik hef mijn ogen op naar de bergen'
- Lied 74 'Een nieuw gebod'
- Lied 98 'Mijn ziel maakt groot de Heer'
- Lied 388 'Laat heel de wereld zien'
- Lied 399 'Ik was hongerig'
- Lied 401 'Wij willen gaven delen'
- Lied 422 'Als je geen liefde hebt voor elkaar'

Opwekking

- Lied 245 'Hier in uw heiligdom'
- Lied 346 'Maak ons tot een stralend licht'
- Lied 378 'Ik wil jou van harte dienen'
- Lied 471 'Heer raak mijn hart aan'
- Lied 501 'Vader, mijn God, ik aanbid U'
- Lied 561 'Hier aan uw voeten Heer'
- Lied 601 'Deel door ons uw liefde uit'
- Lied 647 'Toen U bad werd brood vermeerderd'
- Lied 670 'Op Hem rust mijn geloof'
- Lied 705 'Aan de maaltijd wordt het stil'
- Lied 710 'Zegen mij op de weg die ik moet gaan'

Schrijvers voor gerechtigheid

- Jezus ging Gods weg (HH 109)
- Doen wat U vraagt (HH 697)
- Heer, ontferm U
- Eer aan de hemelse Vader Kijken met uw ogen (HH 397)

Gebeden

Gij die ons niet loslaat,
maar ons wilt zegenen met uw kracht,
kom met uw Geest in ons midden.
Wees hier aanwezig,
nu wij samen zijn in uw Naam,
en laat het Woord van Jezus, uw Zoon,
ons hoopvolle mensen maken,
zodat wij niet verslapen
in ons vertrouwen op U,
dit uur en alle dagen van ons leven.
Amen. (Dienstboek)

Bidden we tot God
die gerechtigheid is

Dat ieder mens tot zijn recht mag komen
zich aanvaard weet door anderen
zijn gaven vrij kan ontplooiën.

Dat er recht gedaan wordt
aan de rechtelozen,
de zwakken in kerk en samenleving.

Dat wij durven leven vanuit het geloof
dat God ons tot ons recht wil laten komen
zodat elke zucht naar prestaties
van ons afvalt.

Dat in onze technologische samenleving
het recht op leven
naast het recht om te sterven
geëerbiedigd moge worden.

Dat onze rechtspraak oog heeft
voor het welzijn van de berechten
en straf niet ten koste gaat
van solidariteit met de gestraften.

God, doe ons recht
Amen. (Dominicaanse gemeenschap Huissen)

Christus, goede Heer en meester,
U hebt ons de juiste betekenis van uw
Woord getoond.
Vermeerder en versterk ons inzicht en
help ons,
dat wij daarnaar ook leven en handelen.
U èn de Vader en de Heilige Geest
zij lof en dank in eeuwigheid.
Amen. (Luther)

Heer, voor U mogen we uitspreken
wat we zelf niet de baas kunnen worden.
Zie naar al de ellende der mensen
en der volkeren,
Het komen en gaan van de oorlogen
en van alle leed,
van alles door elkaar.
Zie toch, hoe veel volken er te gronde gaan,
hoe ze elkaar over en weer vernietigen.
Heer, erbarm U!
Wij brengen bij U onze radeloosheid,
onze besluiteloosheid,
onze hulpeloosheid en droefheid.
Heer, U alleen kunt ingrijpen
in het gebeuren onder de volkeren,
in de geschiedenis der wereld;
U alleen hebt toegangswegen
niet slechts tot de groten der staten,
maar ook tot de kleinsten,
tot de ellendigen en de geslagenen.
Heer, wij roepen uw naam uit
over alles, wat er in de wereld is.
We wachten op uw heil.
We wachten op uw werk.
We wachten als uw volk op U.
Amen. (Hanna Hümmel)

Heer, U ziet het als wrakhout aangespoel-
de leven
van zo vele buitenlanders in ons land,
mensen, die geen vaderland hebben,
vaak zelfs geen echt vaderland
in hun eigen land.
Heer, U weet, hoe ze voor een deel op
straat leven
in verleiding en gevaar.
We roepen uw naam uit
over deze mensen,
die innerlijk zo leeggebrand,
zo moe en thuisloos zijn.
Geef, dat we een weg voor hen vinden;
geef hun ten slotte
een vaderland te vinden bij U.
Amen. (Hanna Hümmel)

Liederen en gebeden

Heer, leer ons dienen,
leer ons buigen,
leer ons klein zijn,
leer ons omzien naar de ander,
leer ons opbeuren wat gevallen is.
Heer, geef ons de kracht om een bijna gedoofde vonk
weer aan te blazen,
geef ons de innerlijke kracht van het geloof,
geef ons de sterke kracht van de hoop,
geef ons de nooit moedeloze kracht van de liefde.
Heer, leer ons, zoals Jezus, bidden voor onze vijanden,
leer ons omzien naar wie ons in de steek liet,
leer ons te midden van de eigen nood opkomen
voor de nood van anderen.
Leer ons zó U te dienen.
Amen. (A.J. Onstenk)

Schepper van hemel en aarde,
wij danken U
omdat Gij ons beschermt en behoedt.
Verhoor ons bidden
en geef wat goed voor ons is:
liefde voor mensen,
opdat wij hen recht verschaffen,
en vertrouwen in Hem
die ons uw Naam bekend maakt,
Jezus, onze broeder,
vandaag en tot het einde van onze dagen.
Amen. (Dienstboek)

Als je als kerk/gemeente tijdens de Micha Zondag wilt collecteren voor een doel dat aansluit bij de Micha Zondag dan dragen wij graag enkele suggesties aan:

Micha Nederland

Door jullie bijdrage kunnen we het hele jaar door aandacht vragen om 'goed en recht' te doen. Op www.michanederland.nl vind je meer informatie over ons werk. In de week voor de Micha Zondag plaatsen we een korte PowerPointpresentatie op de website die je tijdens de collecte kunt laten zien.

Netwerk Micha Nederland

Micha Nederland is een netwerk dat bestaat uit christelijke goede doelen, maatschappelijke organisaties en (nationale) diaconieën die het belangrijk vinden dat er in de Nederlandse kerken aandacht is voor gerechtigheid. De partijen uit het netwerk dragen hier in hun eigen werkzaamheden ook aan bij. Bekijk [hier](#) wie de deelnemende organisaties zijn waar je voor kunt collecteren.

Een lokaal diaconaal doel

Collecteer en steun een lokaal diaconaal doel. Vaak heb je als lokale gemeente ook diaconale projecten die je steunt en waarin men 'goed en recht' doet. Een mooie gelegenheid om hier op Micha Zondag voor te collecteren.

BUIGEN OM RECHT TE DOEN

*Doe jij met je gemeente dit
jaar mee aan de Micha Zondag?*

[meld je aan](#)

MICHA ZATERDAG

Micha Nederland bestaat dit jaar 10 jaar. Daarom wordt dit jaar niet alleen een Micha Zondag georganiseerd, maar ook een Micha Zaterdag. Op deze zaterdag kun je praktisch aan de slag met gerechtigheid. We organiseren deze dag in samenwerking met onze partners Stichting Present en Stichting HiP.

[meer info](#)